

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-01-31

Diarienummer N050-0009/23

Handläggare

Henrik Karlsson, Amanda Larsson

E-post: amanda.larsson@ink.goteborg.se

Årsrapport 2023

Förslag till beslut

I inköps- och upphandlingsnämnden:

1. Årsrapport för 2023 godkänns och översänds till Kommunstyrelsen.
2. De uppdrag i Årsrapporten som bedömts genomförda förklaras fullgjorda.
3. Nämnden fastställer årets resultat på +11 miljoner kronor.
4. Nämnden återredovisar 11 013 000 kronor till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

I enlighet med Göteborgs stads styrmodell ska varje nämnd upprätta, samt besluta om en årsrapport. Inköps- och upphandlingsförvaltningen har upprättat en Årsrapport för 2023 och föreslår nämnden att anta föreslagen rapport samt översända den till Kommunstyrelsen senast per den 14 februari 2024.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Hög inflation/volymer innebär en högre omsättning på ramavtalen och därmed även högre intäkter genom provision. För hela året överstiger provisionsintäkterna budgeterad nivå med ca 17 miljoner kronor.

Nämndens finansieringsmodell, med en blandning av flera finansieringsformer där den provisionsfinansierade delen är dominerande, har utretts tidigare men frågan är fortsatt aktuell. Inköps- och upphandlingsförvaltningen ser att det finns en obalans mellan den modell som gäller utifrån hur finansiering sker av digitala tjänster och övrig finansiering, där de digitala tjänsterna finansieras utifrån självkostnad med en reglering mot förvaltningar och bolag vid årets slut. Detta i kombination med den inbyggda svårigheten för prognos av provisionsintäkter ger oönskade effekter. Nämndens grunduppdrag utgörs till stor del av obligatoriska tjänster som stadens verksamheter måste använda, samtidigt som tjänsterna bara i delar styrs av självkostnadsmodellen som finns utifrån de digitala tjänsterna. En enhetlighet i grundläggande modell kring finansiering för alla obligatoriska tjänster skulle ge positiva effekter.

Bedömning ur ekologisk dimension

Gällande ekologisk hållbarhet arbetar förvaltningen på flera olika sätt för att minska klimatpåverkan inom ramen för grunduppdraget, så som kravställning i ramavtal, klimataspekter i kategoristyrningsarbete och i olika typer av uppföljning och kontroller.

Utvecklingen av miljökrav för att få data på klimatpåverkan har haft utmaningar och det

saknas resultat på leverantörsspecifika data. Under året har dock ett arbete pågått tillsammans med IVL, inom projektet Nycklar till cirkulär ekonomi, om mer utvecklade klimatindikatorer för vissa områden för miljöspendanalysen.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen arbetar aktivt med att genom upphandling skapa förutsättningar. År 2023 hade Göteborgs Stad arbetat med social hänsyn i tio år. Det uppmärksammades vid ett seminarium i augusti. Programmet innehöll både tillbakablick över utvecklingen och inspiration för framtiden. Särskilt fokus var jämställdhet och könsfördelning, ett område där social hänsyn under hela tiden haft utmaningar då många rekryteringar görs i redan mansdominerade branscher som bygg och könsfördelningen för social hänsyn därmed också är mycket ojämn.

Statistiken för social hänsyn visar på att målet om 100 uppnåts. 108 anställningar, plus 50 personer som fått olika typer av praktik eller andra korta anställningar. Fördelningen mellan män och kvinnor är fortsatt ojämn med cirka 79 % män i anställning / praktik.

Med reserverad upphandling menas att upphandlingen är reserverad till s.k sociala företag enligt 4 kap 18§ i Lagen om offentlig upphandling, vars främsta syfte är social och yrkesmässig integration av personer med funktionsnedsättning eller av personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Detta innebär att endast sociala företag kan lämna anbud och att kontraktet är reserverat. Under 2023 har ett nytt ramavtal för fruktkorgar upphandlats med reserverad upphandling, med avtalsstart 1 mars 2024.

Samverkan

Information i samverkan 2024-01-31

Bilagor

1. Årsrapport 2023 Inköps- och upphandlingsnämnden
2. Barnbokslut 2023

Ärendet

Fastställa Årsrapport 2023 för Inköps- och upphandlingsnämnden.

Beskrivning av ärendet

Årsrapporten för 2023 är upprättad i enlighet med stadens styrmodell. Av rapporten framgår ekonomiskt resultat samt måluppfyllelse av givna mål och uppdrag. Vidare följs även den samlade riskbilden för året upp.

Resultatet för 2023 landade på ett överskott om 11 miljoner kronor. En betydande avvikelse är provisionsintäkterna, genom upphandlade varor, som har överstigit budgeterade belopp. Förvaltningen bedömer att inflationen är den bidragande faktorn. Totalt översteg provisionen mot budget med 17 miljoner kronor. På kostnadssidan finns en positiv avvikelse från budget på ca 4 miljoner kronor inom personalkostnaderna till följd av organisationsöversyn. Juridiska kostnader kring stödet i skadestandsprocessen har hamnat på ca 16 mkr.

De uppdrag som riktats till förvaltningen för år 2023 är omhändertagna och bedömdes kunna avslutas gentemot kommunfullmäktige. Endast ett uppdrag kvarstår. Det uppdrag från kommunfullmäktige som kvarstår att omhändertas handlar om att ställa krav på arbetsvillkor motsvarande fullvärdiga svenska kollektivavtal och meddelarfrihet vid samtliga upphandlingar. Uppdraget har nämndbehandlats under 2023 men återremitterats. Om uppdraget får följd effekter under 2024 kvarstår att se.

Ytterligare ett uppdrag kvarstår in i 2024. Det är nämndens eget och avser effektivare varutransporter. Vid nämndssammanträdet i oktober beslutades om en kompletterande utredning från förvaltningen, vilken ska återredovisas senast i maj 2024.

Ett av kommunfullmäktiges uppdrag var att förvaltningen skulle säkerställa att de köttprodukter som Göteborg Stad köper in är ekologiska eller naturbetade, uppfyller minst svenska djurskyddskrav samt är närproducerade i så stor utsträckning som möjligt. All fisk ska vara miljömärkt och inte bottentrålad. Uppdraget omfattar flera delområden inom livsmedel och gör detta med flera olika perspektiv. Omhändertagandet av uppdraget påverkas av om det sker upphandling inom delområdet eller om staden har pågående avtal.

Två upphandlingar, relevanta för uppdraget, har varit aktuella för upphandling under året. Det gäller upphandling av färsk fisk och upphandling av färskt kött och charkuteriprodukter. Detta uppdrag bedömer förvaltningen har uppnått även om det fortfarande finns bottentrålad fisk. Förvaltningen har genom avtal säkerställt att staden i takt med tillgång ökar andel fisk som inte är bottentrålad. Upphandlingen av kött och charkuteriprodukter kommer annonseras ut i januari 2024. Erfarenheten och marknadsdialogen visar att utbudet av ekologiska produkter är gott för vissa produkter men mycket begränsat för andra. För de artiklar där marknaden indikerar brist på ekologiska produkter kommer det vara möjligt att lämna anbud på både ekologisk och konventionell vara. Om så görs, kommer det ges möjlighet att premiera de leverantörer som väljer att offerera en ekologisk artikel.

Nyckeltal, vars utfall inte är i enlighet med målvärde och som bedöms vara föremål för omhändertagande under 2024 är kundnöjdhet och andelen upphandlingar klara 6 månader innan planerad avtalsstart.

Uppföljning av den samlade riskbilden visar på att de identifierade riskerna inför 2023 är omhändertagna och bedöms kunna avslutas i sin nuvarande utformning. Där arbete kvarstår har insatserna antingen definierats på nytt i samlad riskbild för 2024 eller omhändertagits i ordinarie verksamhet och bedöms inte utgöra en risk längre.

Förvaltningens arbete under 2023 har präglats av den organisatoriska förändringsresan att identifiera förvaltningens huvudprocess utifrån reglemente, mål och uppdrag och därifrån genomföra en organisationsförändring som bättre svarar upp mot förvaltningens syfte, mål och uppdrag. En organisationsförändring som berör alla direkt eller indirekt. Förändringen, och de anställdas organisatoriska tillhörighet, omhändertogs innan 2023 års utgång, men detaljerna kring processarbetet kvarstår till att verkställas under 2024. Effekterna av denna organisatoriska förändring och förändrat fokus på att utgå från identifierat behov hos kund, via strategiska inköp till levererad tjänst, återstår att omhänderta under 2024. Oron som organisationsförändringen innebar kan ha varit bidragande till hög personalomsättning, något som genom insatser ska förebyggas att upprepas under 2024.

Två utvecklingsuppdrag som varit framträdande utifrån utveckling och angelägenhet under år 2023 är dels stadens kontrollarbete mot leverantörer i riskbranscher och dels förvaltningens arbete med försörjningsrisker och beredskap. Vad gäller kontroll av leverantörer i riskbranscher har förvaltningen påbörjat ett utvecklingsarbete med gemensamma kontroller i staden. Arbetet är i drift och en stor mängd kontroller har genomförts, där det tyvärr kan konstateras att antalet avvikelser är mycket stort. En gemensam och långsiktigt stabil kontrollverksamhet i staden är viktig och detta är ett prioriterat område i utvecklingen för kommande år.

Vad gäller arbetet med försörjningsrisker och beredskap pågår ett utvecklingsarbete såväl internt på förvaltningen som tillsammans med stadens förvaltningar och bolag. Det handlar om att hitta arbetsformer för ett proaktivt agerande samt att organisera för att snabbt kunna agera på det som inte går att planera för. Organiseringen utgår från förvaltningens roll i en krigsorganisation, men planeringen genomförs även utifrån andra kriser som påverkar samhällsviktig verksamhet.

Förvaltningens bedömning

Av årsrapporten framgår att förvaltningen verkat i linje med de mål och uppdrag som åligger nämnden, samt omhändertagit dess grunduppdrag. Måluppfyllelsen är generellt god och det ekonomiska resultatet positivt. Identifierade risker är omhändertagna och det nya uppdraget som digital tjänsteleverantör har löpt på.

Förvaltningens förändrade organisering väntas ge positiva effekter över tid och än bättre svara upp mot kunders behov och av staden identifierat behov inom inköp och upphandling.

Förvaltningen föreslår nämnden att fastställa Årsrapport 2023 och översända den till kommunstyrelsen.

Amanda Larsson
Förvaltningscontroller

Henrik Karlsson
Förvaltningsdirektör